

Així doncs, la nostra tasca pedagògica s'haurà de dividir en dos temps. Tenim una obra pedagògica que hem de fer immediatament després de la revolució social, i una obra general humana dintre ja de la nova societat creada. La cosa més immediata serà organitzar entre la població analfabeta una cultura elemental, consistent, per exemple, a ensenyar a llegir, a escriure, comptabilitat, fisicultura, higiene, procés històric de l'evolució i de la revolució, teoria de la inexistència de Déu, etc. Aquesta obra la poden fer un gran nombre de joves cultivats, que la duren a terme i prestaran així un servei voluntari a la cultura, durant un any o dos anys, degudament controlats i orientats per la Federació Nacional de l'Ensenyament, la qual, immediatament després d'haver-se proclamat el Comunisme Llibertari, es farà càrrec de tots els centres docents, i s'equipararà el valor del professorat professional i del voluntari. La Federació Nacional de l'Ensenyament en foragitarà aquells que intel·lectualment i, sobretot, moralment siguin incapços d'adaptar-se a les exigències d'una pedagogia lliure. Igualment, per tal d'escollir el professorat de primer i de segon ensenyament es tindrà en compte únicament la capacitat que es demostrï en exercicis pràctics.

L'ensenyament, com a missió pedagògica disposada a educar una Humanitat nova, serà lliure, científica i igual per tots dos sexes, dotada de tots els elements precisos per exercitar-se en no importa quina branca de l'activitat productora i del saber humà. A la higiene i a la puericultura se'ls donarà un lloc preferent, i s'educarà la dona per ser mare des de l'escola.

També es dedicarà una atenció principal a l'educació sexual, base de la superació de l'espècie. [...]

Dins el sistema pedagògic es posarà en pràctica el Comunisme Llibertari, quedarà definitivament exclòs tot sistema de sancions i recompenses, perquè en aquests dos principis radica el fenomen de totes les desigualtats.

El cine, la ràdio, les missions pedagògiques —llibres, dibuixos, projeccions— seran uns auxiliars excel·lents i eficaços per a una ràpida transformació intel·lectual i moral de les generacions presents i per desenvolupar la personalitat dels nens i dels adolescents que neixen i es desenvolupen en un règim comunista llibertari. [...]

No és lògic suposar que els homes, en la nostra nova societat, no tindran ganes d'esbargir-se. A tal fi, a les Comunes Autònomes Llibertàries es destinaran uns dies a l'esbargiment general, que assenyalaran les assemblees, escollint i destinant dates simbòliques de la Història i de la Natura. També es dedicaran unes hores diàries a les exposicions teatrals, al cinema, a les conferències culturals, que proporcionaran alegria i diversió en comú.

DEFENSA DE LA REVOLUCIÓ

Admetem la necessitat de la defensa en les conquestes fetes per mitjà de la revolució, perquè suposem que a Espanya hi ha més possibilitats revolucionàries que a qualsevol dels països que la circumden. Cal suposar que el capitalisme d'aquests no es resignarà a veure's desposseït dels interessos que en el decurs del temps hagi adquirit a Espanya. [...]

El poble armat serà la millor garantia contra qualsevol intent de restaurar el règim destruït per mitjà d'esforços de l'interior o de l'exterior. Hi ha milers de treballadors que han desfilat per les casernes i coneixen la tècnica militar moderna.

Que cada Comuna tingui el seu armament i els seus elements de defensa, ja que fins que no es consolidi definitivament la revolució aquests no seran destruïts per convertir-los en instruments de treball. Recomanem la necessitat de conservar avions, tancs, camions blindats, metralladores i canons antiaeris, perquè és a l'aire on hi ha el veritable perill d'invasió estrangera.

Si arriba aquest moment, el poble es mobilitzarà ràpidament per plantar cara a l'enemic, i els productors tornaran als llocs de treball tan aviat com hagin acomplert la seva missió defensiva. En aquesta mobilització general hi seran compreses totes les persones d'ambdós sexes aptes per lluitar i que hi hagin estat preparades duent a terme les múltiples missions necessàries en el combat.

El Congreso federal de Zaragoza, maig de 1936, pàgs. 188-202.

ARTOLA, MIGUEL: *Partidos y programas políticos. 1808-1936. Tomo II. Manifiestos y programas políticos.*
Ed. Aguilar. Madrid, 1975, pàgs. 463-471.
(Text original escrit en castellà)

4. Els estatuts d'autonomia, comparats

1931. ESTATUT DE NÚRIA

TÍTOL I

Del territori i dels ciutadans de Catalunya

Art. 1. Catalunya és un Estat autònom dintre la República espanyola.

1932. ESTATUT DE CATALUNYA

TÍTOL I

Disposicions generals

Art. 1. Catalunya es constitueix en regió autònoma, dins de l'Estat espanyol, d'acord amb la Constitució de

Els representants a les Corts de la República seran elegits d'acord amb les lleis generals.

Art. 2. El Poder de Catalunya emana del poble i el representa la Generalitat.

Art. 3. La Generalitat de Catalunya s'estén al territori que han format fins suara les províncies de Barcelona, Girona, Lleida i Tarragona.

Art. 4. Si altres territoris manifesten el desig d'agregar-se al de Catalunya, caldrà:

a) Que ho demanin les tres quartes parts dels Municipis del territori que desitgi ésser agregat.

b) Que ho acordin els habitants d'aquell territori per plebiscit dintre els termes municipals respectius en forma d'eleccions generals.

c) Que ho aprovi el Parlament de Catalunya i el Parlament de la República.

Art. 5. La llengua catalana serà oficial a Catalunya, però en les relacions amb el Govern de la República serà oficial la llengua castellana.

L'Estatut interior de Catalunya garantirà el dret dels ciutadans de llengua materna castellana a servir-se'n personalment davant els tribunals de justícia i davant els òrgans de l'administració.

Així mateix, els ciutadans de llengua materna catalana tindran el dret d'usar-la en llurs relacions amb els organismes oficials de la República a Catalunya.

Art. 6. El poble exercirà el seu poder per mitjà dels organismes polítics de la Generalitat, d'acord amb aquest Estatut i amb la Constitució de la República espanyola.

Art. 7. El poble expressarà la seva voluntat per mitjà de les eleccions i del plebiscit.

Art. 8. Els drets individuals dels ciutadans seran almenys els que fixarà la Constitució de la República espanyola.

Art. 9. Tindran la condició de ciutadans de Catalunya els que la tinguin avui, i l'adquiriran aquells que per raó de residència guanyin veïnat.

TÍTOL II

Atribucions del Poder de la República i de la Generalitat de Catalunya

Art. 10. Correspon al Poder de la República la legislació exclusiva i l'execució directa en les funcions següents:

- a) Les relacions internacionals i amb l'Església.
- b) El règim aranzelari i les duanes.
- c) L'exèrcit, la marina de guerra, l'aviació militar i la defensa del país.

la República i baix el present Estatut. El seu òrgan representatiu és la Generalitat i comprèn el territori de les províncies de Barcelona, Girona, Lleida i Tarragona en el moment de promulgar-se aquest Estatut.

Art. 2. L'idioma català és, com el castellà, llengua oficial a Catalunya. Per a les relacions oficials de Catalunya amb la resta d'Espanya, així com per a la comunicació de les autoritats de l'Estat amb les de Catalunya, la llengua oficial serà el castellà.

Tota disposició o resolució oficial dictada dins de Catalunya, haurà d'ésser publicada en els dos idiomes. La notificació es farà també en la mateixa forma, cas de sol·licitar-ho part interessada.

Dins del territori català, els ciutadans, qualsevol que sigui llur llengua materna, tindran dret a elegir l'idioma oficial que prefereixin en les seves relacions amb els Tribunals, autoritats i funcionaris de totes classes, tant de la Generalitat com de la República.

A tot escrit o document judicial que es presenti davant dels Tribunals de Justícia, redactat en llengua catalana, haurà d'adjuntar-se la seva corresponent traducció castellana, si així ho sol·licita alguna de les parts.

Els documents públics autoritzats pels fedataris a Catalunya, podran redactar-se indistintament en castellà o en català i obligadament en una o altra llengua a petició de part interessada. En tots els casos, els respectius fedataris públics expediran en castellà les còpies que hagin de tenir efecte fora del territori català.

Art. 3. Els drets individuals són els fixats en la Constitució de la República espanyola. La Generalitat de Catalunya no podrà regular cap matèria amb diferència de tracte entre els naturals del país i els altres espanyols. Aquests no tindran mai a Catalunya menys drets que els que tinguin els catalans en la resta del territori de la República.

TÍTOL II

Atribucions de la Generalitat de Catalunya

Art. 5. D'acord amb el que es preveu en l'article 11 de la Constitució, la Generalitat executarà la legislació de l'Estat en les següents matèries:

- 1a. Eficàcia dels comunicats oficials i documents públics.
- 2a. Pesos i mesures.
- 3a. Règim minaire i bases mínimes sobre monts, agricultura i ramaderia en quant afecti a la defensa de la riquesa i a la coordinació de l'economia nacional.
- 4a. Ferrocarrils, carreteres, canals, telèfons i ports que siguin d'interès general, fent la salvetat per a l'Estat, la reversió i policia dels ferrocarrils i dels telèfons i l'execució directa que es pugui reservar de tots aquests serveis.

d) La declaració de guerra, el restabliment de la pau i la fixació de les fronteres de la República.

e) La fixació dels drets constitucionals i de les condicions per a ésser espanyol.

f) Les finances de la República.

g) L'abanderament de la marina mercant i la il·luminació de costes.

h) El sistema monetari i la circulació fiduciària.

i) Les colònies i els protectorats.

j) Els correus, els telègrafs, els cables i les radiocomunicacions.

k) La sanitat exterior.

l) La immigració i l'emigració; els passaports i l'extradició.

Art. 11. Correspon al Poder de la República la legislació, i a la Generalitat l'execució, en les funcions següents:

a) Legislació penal, mercantil, obrera i processal. Quant a legislació civil, les formes legals del matrimoni i l'ordenació del Registre civil.

b) Ferrocarrils, canals i altres obres públiques d'interès general. Seran considerats d'interès general els ferrocarrils, els canals i les obres públiques que s'estenguin més enllà del territori de Catalunya. Podran, no obstant, ésser considerats d'interès local els que, radicant principalment en el territori de Catalunya, no penetrin més enllà d'una província limítrofa.

c) Règim i concessió d'aprofitaments hidràulics del riu Ebre que afectin l'interès general.

d) Establiment de les línies de transmissió d'electricitat d'interès general, entès aquest en el sentit fixat en la lletra b).

e) Assegurances generals i socials.

f) Recaptació de tributs i monopolis de la República.

g) Legislació minera, d'aigües, caça i pesca.

h) Propietat literària, industrial i artística.

i) Règim de premsa, d'associacions i de reunions i tota mena d'espectacles públics.

j) Dret d'expropiació.

k) Pesos i mesures i contrastació de metalls preciosos.

[...]

Art. 13. Correspondrà a la Generalitat de Catalunya la legislació exclusiva i l'execució directa en les funcions següents:

a) L'ensenyament en tots els seus graus i ordres, i els serveis d'Instrucció pública, belles arts, museus, arxius, biblioteques i conservació de monuments. Per a la concessió de títols professionals que hagin de tenir

5a. Bases mínimes de la legislació sanitària interior.

6a. Règim d'assegurances generals i socials, sotmeses aquestes últimes a la inspecció que preceptua l'article sisè.

7a. Aigües, caça i pesca fluvial, sense perjudici del disposat en l'article 14 de la Constitució. Les mancomunitats hidrogràfiques, el radi d'acció de les quals s'estèn a territoris situats fora de Catalunya, mentre conservin el veïnatge i autonomia actuals, dependran exclusivament de l'Estat.

8a. Règim de premsa, associacions, reunions i espectacles públics.

9a. Dret d'expropiació, salvant sempre la facultat de l'Estat per a executar per si les seves obres peculiars.

10a. Socialització de riqueses naturals i empreses econòmiques, delimitant-se per la legislació la propietat i les facultats de l'Estat i de les regions autònomes.

[...]

Art. 7. La Generalitat de Catalunya podrà crear i sostenir els centres d'ensenyament, en tots els graus i ordres que cregui oportuns, sempre d'acord amb el què es disposa en l'article 50 de la constitució, amb independència de les institucions docents i culturals de l'Estat i amb els recursos de la Hisenda de la Generalitat, dotada per aquest Estatut.

[...]

Si la Generalitat ho proposa, el Govern de la República podrà atorgar a la Universitat de Barcelona un règim d'autonomia; en tal cas, aquesta s'organitzarà com Universitat única, regida per un Patronat que ofereixi a les llengües i a les cultures castellana i catalana les garanties recíproques de convivència, en igualtat de condicions.

Art. 8. En matèria d'ordre públic queda reservat a l'Estat, d'acord amb el que es disposa en els números 4, 10 i 16 de l'article 14 de la Constitució, tots els serveis de seguretat pública a Catalunya, en quant siguin de caràcter extraregional o supraregional, la policia de fronteres, immigració, emigració, estrangeria i règim d'extradició i expulsió. Correspondran a la Generalitat tots els demés serveis de policia i ordre interiors de Catalunya.

[...]

Art. 9. El Govern de la República, en ús de la seva facultat i en exercici de la seva funció constitucional, podrà assumir la direcció dels serveis compresos en l'article anterior i intervenir en el manteniment de l'ordre interior a Catalunya, en els següents casos:

Primer.— A requeriment de la Generalitat.

Segon.— Per pròpia iniciativa, quan cregui compromesos els interessos generals de l'Estat o la seva seguretat.

validesa en tot el territori de la República, els programes i ensenyaments escolars hauran de satisfer els mínims assenyalats per la legislació general.

b) El règim municipal i la divisió territorial de Catalunya. La llei de règim local reconeixerà als organismes locals plena autonomia per al govern i direcció de llurs interessos peculiars, i els concedirà recursos propis per a atendre els serveis que siguin de llur competència.

c) La regulació del Dret civil i la legislació hipotecària, amb l'excepció assenyalada a l'apartat a) de l'article 11.

d) L'organització dels Tribunals que administraran la justícia en el territori de Catalunya.

[...]

i) La policia i l'ordre interior. La Generalitat podrà requerir, per a aquesta finalitat i en la forma legal, l'auxili de l'Exèrcit de la República. L'auxili sol·licitat cessarà quan la Generalitat ho acordi.

TÍTOL III

De la Generalitat de Catalunya

Art. 14. La Generalitat serà integrada pel Parlament, pel President de la Generalitat i el seu Consell, i pel Tribunal Superior de Justícia.

Les lleis interiors de Catalunya ordenaran el funcionament d'aquests organismes d'acord amb els articles del present títol.

Art. 15. El Parlament, que exercirà les funcions legislatives, serà elegit pel temps que determinarà l'Estatut interior, per sufragi universal i directe.

Els diputats al Parlament de Catalunya seran inviolables en la mateixa forma i amb les mateixes garanties que s'aplicaran als membres del Parlament de la República.

Art. 16. El President de la Generalitat tindrà la suprema representació de Catalunya, especialment en les seves relacions amb el Poder de la República, i la representació, dintre Catalunya, del Poder de la República, en totes aquelles funcions l'execució directa de les quals no sigui reservada a aquell Poder en l'art. 10 d'aquest Estatut. El President de la Generalitat serà elegit pel Parlament de Catalunya.

Art. 17. El Consell exercirà les funcions executives. Serà conseller en cap el President de la Generalitat, el qual podrà delegar temporalment les funcions executives, però no les de representació, en un dels consellers. Els consellers seran designats i podran ésser separats pel President. El President i els consellers són responsables davant el Parlament.

Art. 18. El Tribunal Superior de Justícia, d'acord amb les lleis votades pel Parlament, regirà l'administració de justícia. Serà independent del poder executiu i elegit pel Parlament o d'acord amb les lleis que aquest aprovarà.

[...]

Art. 10. Correspondrà a la Generalitat de Catalunya la legislació sobre el règim local, que reconeixerà als Ajuntaments i demés Corporacions administratives.

Art. 12. Correspon a la Generalitat la legislació exclusiva en matèria civil, exceptuant el què es disposa en l'article 15, número primer de la Constitució.

El Tribunal de Cassació de Catalunya tindrà jurisdicció pròpia sobre les matèries civils i administratives, la legislació exclusiva de les quals sigui atribuïda a la Generalitat...

El Tribunal Suprem de la República, resoldrà així mateix els conflictes de competència i jurisdicció entre els tribunals de Catalunya i els altres d'Espanya.

TÍTOL III

De la Generalitat de Catalunya

Art. 14. La Generalitat estarà integrada pel Parlament, el President de la Generalitat i el Consell executiu.

Les lleis interiors de Catalunya ordenaran el funcionament d'aquests organismes, d'acord amb l'Estat i la Constitució.

El Parlament, que exercirà les funcions legislatives, serà elegit per un termini que no passi dels cinc anys, per sufragi universal, directe, igual i secret.

Els diputats del Parlament de Catalunya seran inviolables pels vots i opinions que emetin en l'exercici del seu càrrec.

El President de la Generalitat assumeix la representació de Catalunya. Així també representa la regió en llurs relacions amb la República i l'Estat en les funcions l'execució directa de les quals li siguin reservades al Poder central.

El President de la Generalitat serà elegit pel Parlament de Catalunya, i podrà delegar temporalment les seves funcions executives, però no les representatives, en un dels consellers.

El President i els Consellers de la Generalitat exerciran les funcions executives, deuran dimitir en els seus càrrecs en cas que el Parlament els negués d'una manera explícita la confiança. Un i altres són individualment responsables davant el Tribunal de Garanties en l'ordre civil i en el criminal, per les infraccions de la Constitució, de l'Estatut i de les lleis.

Art. 15. Totes les qüestions de competència que es suscitin entre les autoritats de la República i de la Generalitat o entre les jurisdiccions dels seus respectius organismes, seran resoltes pel Tribunal de Garanties Constitucionals, el que tindrà, d'acord amb l'article 121 de la Constitució, la mateixa extensió de competència a Catalunya que en la resta de la República.

Catalunya. I. L'Estatut d'Autonomia. Introducció de JAUME SOBREQUÉS i CALICÓ, pàgs. 17-60

5. La discussió de l'Estatut al Parlament Espanyol

INTERVENCIÓ D'ORTEGA Y GASSET (JULIOL DE 1932)

Ortega y Gasset defensa el monolingüisme de l'Estat espanyol (D.S., 27-VII-1932, pàg. 7.387).

Yo no creo, no recuerdo, que desde el advenimiento de la República nadie haya intentado coartar la libertad de los catalanes para el uso de su lengua en todos los órdenes de su vida, privada o pública; si alguien quiere reclamarse del principio de libertad en este asunto, aunque a mí me parezca muy discutible tal reclamación, no cabe pedir más. [...]

El Estado español, que es el Poder prevaleciente, tiene una sola lengua, la española, y ésta es, por ineludible consecuencia, la que jurídicamente tiene que prevalecer; la Constitución que habéis hecho no nos permite echar a reñir, como si fuesen dos gallos, ambos idiomas y quedar nosotros como simples espectadores o tal vez haciendo apuestas sobre cuál será el vencedor; en modo alguno. Muchas veces, escuchando los debates que en torno a las lenguas se han promovido aquí, me pareció que se malentendía el concepto de cooficialidad que a la lengua catalana se otorga dentro de la jurisdicción nacional, porque hay muchas clases de cooficialidad; el sentido, la extensión y el rango de la cooficialidad varían según varíe el oficio cuya (*sic*) es la cooficialidad. En un Estado, que como tal fuese bilingüe, la cooficialidad se confundiría en extensión y en rango con el Estado mismo; pero es que en España no hay un Estado bilingüe en modo alguno, lo que hay es un oficio o poder secundario, que es el poder regional, el cual sí es bilingüe, y ésta es la confusión grave que se manifiesta claramente en el caso del idioma, pero que con menor claridad perturba íntegramente la aspiración jurídica del Estatuto; porque en Cataluña no existe sólo el poder regional con la órbita del bilingüismo que lo circunscribe, sino que en Cataluña permanece el Estado, como tal Estado, con su rango supremo, y ese Estado, repito, no tiene más que una lengua, que es la lengua española; por esta razón, aparte otro género de consideraciones o de imposición directa de la ley constitucional, el Estado no puede abandonar en ninguna región el idioma español [...] y menos que en ninguno en aquel orden que es el que tiene mayor eficacia pública como el científico y profesional; es decir en el orden universitario.

INTERVENCIÓ DE VENTURA GASSOL (2 D'AGOST DE 1932)

Ventura Gassol (1893-1980) fou un polític i escriptor d'ideologia catalanista. Formà part d'Estat Català i fou home de confiança del president Macià. Intervingué en la formació d'Esquerra Republicana de Catalunya (ERC) i fou conseller de la Generalitat (instrucció, cultura), on realitzà una tasca important, ja durant la guerra, en defensa del patrimoni cultural.

Ventura Gassol defensa la capacitat intel·lectual i política dels catalans per a regir una universitat (D.S., 2-VIII-1932, pàgs. 7542-7543).

[...] quan el senyor Barnés ens preguntava –i ho feia amb molta sinceritat i amb molta emoció– si n'érem capaços, es referia a la capacitat intel·lectual, senyor Unamuno, perquè ens preguntava si érem capaços, pedagògicament, d'endegar una universitat. [...]

I si passéssim a les institucions de caire tècnic i superior trobaríem un gran auge dels establiments d'aquesta classe, que fins i tot no se sap com els ha pogut endegar Catalunya amb tan pocs mitjans. Aquí n'hi hauria prou si parléssim d'una institució, que també és mal coneguda pel senyor Maura: l'Institut d'Estudis Catalans, amb la secció històrica, l'arqueològica, la filològica i la de ciències, que és reconeguda a l'estranger i col·labora amb les acadèmies europees i nord-americanes principals; n'hi hauria prou si parléssim de la Societat de Biologia, de la de Filosofia, de l'Institut de Ciències Naturals i de tantes altres institucions que hi ha a Catalunya, per no citar la institució de les Biblioteques Populars i aquella altra –no ho dic amb un orgull malsà sinó amb una satisfacció íntima–, la gran Escola Industrial de Barcelona, on hi ha seccions tan importants com l'Escola Superior d'Agricultura i l'Escola del Treball, que és on tot el món va a demanar els programes i a estudiar les orientacions (darrerament han vingut de Rússia empesos per aquell anhel que tenen en aquell país d'endegar institucions culturals i alhora de treball) d'aquesta Escola Industrial, que realment és una ciutat de la cultura i del treball.

I no continuo perquè no vull caure en el perill de semblar que canto massa les nostres coses; però ara –i parlo del tema de la capacitat política– us pregunto: ¿Sap V.S. per què Catalunya, que sempre ha hagut de pagar impostos per satisfer l'Estat i que sempre ha tingut molt pocs mitjans, ha pogut fer florir aquesta ciutat espiritual de Catalunya? Per la passió política, per la capacitat política, pel nacionalisme entès en el bon sentit de la paraula. És l'entusiasme de Catalunya per les coses catalanes el que ha pogut engendrar un esforç com aquest, i tant de bo –us ho dic amb l'ànima, amb tota la humilitat, senyors diputats– que, empesos per aquest mateix nacionalisme, València hauria fet el mateix per valencianisme, i també haurien fet el mateix Galícia i Euzkadi i tots els pobles d'Espanya, i avui seria més fàcil per al ministre d'instrucció pública resoldre els problemes de l'educació i de la instrucció primària.

La Generalitat de Catalunya. II. La política cultural.
Edició a cura de ROSSELL, MERCÈ. Ed. Undarius.
Barcelona, 1977, pàgs. 78-79-80-81.
(Text original escrit en castellà)

6. Ideari de la Lliga Catalana

La Lliga Catalana és un partit català, amb actuació circumscripita, com a tal partit, al territori de Catalunya.

[...] El fet que la Constitució reservi a l'Estat les funcions rectores de l'economia obliga els partits catalans a intervenir molt directament en tota la política econòmica espanyola per tal d'orientar-la cap al respecte pel treball creador i la disciplina, bases primordials de la prosperitat col·lectiva, per vetllar per l'articulació dels progressos econòmico-socials dintre de les diverses comarques catalanes i per a la coordinació adequada de l'economia catalana amb la de la resta d'Espanya.

La Lliga Catalana considera que el dret de propietat és un element essencial de progrés i de civilització i que és, alhora, un dels pilars més sòlids de la llibertat humana.

[...] Davant el problema que s'ha plantejat en certes regions agrícoles de Catalunya, enverinat per campanyes demagògiques en què tot ha estat tingut en compte, excepte l'interès de l'agricultura catalana, la Lliga afirma la necessitat de buscar, en cada cas concret, a cada comarca, a cada conreu en què hi hagi una

qüestió plantejada, amb fonament de justícia, solucions encaminades a establir un règim d'equitat, de pau i de concòrdia.

[...] La Lliga Catalana no és ni ha de ser un partit de classe i col·loca per damunt dels interessos parcials de cada una l'interès suprem de Catalunya. Proclama molt alt que no es pot repartir entre els diversos sectors que participen en la producció més riquesa que la que ha estat produïda. Condemna amb la mateixa energia qualsevol acció patronal que, per egoisme miop, tendeixi a afeblir-la, com les actuacions que busquen en la pobresa general i en els sofriments més grans de la classe obrera el camí per dur a terme els seus ideals.

[...] La Lliga Catalana no creu possible edificar una societat millor, fonamentada en el treball, si no hi ha un gran respecte per la iniciativa privada i per la llibertat, que vol dir responsabilitat, dels directors d'empreses i d'organitzacions obreres i sense una disciplina social forta.

ARTOLA, MIGUEL: *Partidos y programas políticos. 1808-1936*, pàgs. 430-433.
(Text original escrit en castellà)

7. L'elecció de Lluís Companys com a president de la Generalitat (31 de desembre de 1933)

En solemne sessió extraordinària hom elegeix el 31 de desembre el nou president de la Generalitat:

El senyor PRESIDENT: Va a procedir-se a la votació, que serà secreta.

El senyor ABADAL: Demano per parlar.

El senyor PRESIDENT: Crec que, avui, nosaltres ens hem d'atènyer estrictament a l'ordre del dia i, per tant, al que s'ha de procedir ara és a la votació. No crec procedent que, en aquest moment, cap dels components de la Cambra pugui dirigir-se als senyors diputats, perquè, per discreta que fos la seva intervenció, podria considerar-se que podria influir en el resultat de la votació mateixa. Per tant, sentint-ho molt, senyor Abadal, no puc concedir-li la paraula. Va a procedir-se, doncs, a la votació secreta, tal com ordena l'Estatut.

El senyor ABADAL: El meu desig era fer unes manifestacions respecte el criteri i l'actitud de la minoria de Lliga Catalana sobre aquest acte.

El senyor PRESIDENT: No es tracta ara de definir acti-

tuds ni d'expressar criteris de grups. Es tracta únicament de complir l'ordre del dia. *(Molt bé, molt bé!, en tota la Cambra llevat de la minoria de Lliga Catalana.)*

El senyor ABADAL: Doncs, nosaltres ens abstenim de votar i ens retirem.

(Els senyors diputats de la minoria de Lliga Catalana s'absenten del saló de sessions. En les tribunes públiques s'originen unes manifestacions.)

El senyor PRESIDENT: Es reclama l'ordre a les tribunes, ja que tots han de fer-se càrrec de la solemnitat d'aquest acte. El president ha fet estrictament el que era el seu deure i el que el Reglament i l'Estatut li imposen. *(Molt bé, molt bé!, i aplaudiments en tota la Cambra.)* Comença la votació.

(El resultat de la votació és el següent: senyor Lluís Companys i Jover, cinquanta-sis vots; en blanc, sis vots.)

Tornen a entrar al saló de sessions els senyors diputats de la minoria de Lliga Catalana.)

cita». Sortí del metro i va veure que Navarro no era al lloc indicat. Com que ja passaven uns minuts donà mitja volta i baixà les escales del metro, però una mà el va deturar: era una de les tres persones que havia tingut al seu darrere durant l'assemblea de Sant Medir.

Moscoso no ho sabia aleshores, però tota la comissió central havia caigut, setanta-dues hores abans de la concentració.

15.000 PERSONES CONTRA FRANCO

La policia tampoc no ho sabia, però la jove comissió central havia disposat l'existència d'una comissió suplent que des d'aleshores es faria càrrec del moviment. La policia quedà impressionada quan prop de 15.000 persones s'anaren concentrant al davant de l'edifici de Correus. Malgrat que la manifestació fins al Sindicat per lliurar la plataforma i les signatures no fou possible,

l'acte posava de manifest que havia nascut un nou tipus de sindicalisme. [...]

—La concentració va ser també un èxit —afirma Moscoso— perquè es va trencar la inèrcia de la por.

Era l'única forma d'iniciar un nou moviment obrer organitzat.

El fet més important, a més del naixement públic de Comissions Obreres a Barcelona, era la col·laboració àmplia entre catòlics i comunistes en el moviment obrer, que tant va preocupar el règim i els seus escolans. [...]

L'endemà tant la comissió suplent com els moviments apostòlics d'església varen treure comunicats condemnant els fets.

FABRE, J., i HUERTAS, J. M.:
La fundació de CC.OO. a Barcelona.
«L'Avenç»

13. L'Assemblea de Catalunya

Declaració de la primera sessió de l'Assemblea de Catalunya el 7 de novembre de 1971.

Nosaltres, catalans de diferents tendències pertanyents i no pertanyents a organitzacions polítiques, de diversos sectors de la població, obrers, camperols, estudiants, intel·lectuals, professionals i ciutadans en general, de Barcelona i de comarques, units en Assemblea, malgrat que som conscients que les actuals circumstàncies dificulten d'esgotar les possibilitats de representació, fem la present Declaració:

L'actual crisi del règim de la qual el procés de Burgos fou una manifestació sobresortint, la progressiva presa de consciència i la mobilització de les classes populars, i la necessitat d'oposar-nos fermament a la maniobra continuista d'instaurar Juan Carlos com a successor, a títol de rei, del dictador, exigeixen l'adopció unitària d'una alternativa democràtica basada en els punts mínims acceptables per les forces i sectors representats a l'Assemblea, alguns dels quals tenen objectius divergents a llarg termini, però que coincideixen en l'objectiu immediat de l'enderrocament del franquisme. Aquests punts de coincidència són els següents:

1. La consecució de l'Amnistia general per als presos i els exiliats polítics.
2. L'exercici de les llibertats democràtiques fonamentals: llibertat de reunió, d'expressió, d'associació —inclosa la sindical—, de manifestació i dret de vaga, que garanteixin l'accés efectiu del poble al poder econòmic i polític.

3. El restabliment provisional de les institucions i dels principis configurats en l'Estatut de 1932, com a expressió concreta d'aquestes llibertats a Catalunya i com a via per arribar al ple exercici del dret d'autodeterminació.

4. La coordinació de l'acció de tots els pobles peninsulars en la lluita democràtica.

Com a objectius immediats, fem una crida a tot el poble català —i considerem catalans tots els que viuen i treballen a Catalunya— perquè incorpori la perspectiva global del canvi democràtic a cada una de les seves lluites concretes, i perquè intensifiqui l'esforç per a una ràpida obtenció de:

- a) La unitat d'acció de totes les forces democràtiques.
- b) La solidaritat en la lluita en favor dels represaliats.
- c) L'acabament de la repressió i la consecució de l'amnistia.

Per tal de vetllar per l'aplicació dels acords de l'Assemblea, és elegida una Comissió Permanent, la qual impulsarà totes les iniciatives útils per aconseguir la mobilització popular, fomentant accions unitàries i prepararà una nova sessió de l'Assemblea de Catalunya, més àmplia i més representativa.

Tret de COLOMER, JOSEP M.:
Assemblea de Catalunya.
Ed. Avance. Barcelona, 1976

14. La voluntat i els sentiments d'un poble, expressats davant el monument a Rafael Casanova

Més d'un milió de catalans van marxar diumenge pel centre de Barcelona formant la concentració política més nombrosa del nostre temps. La columna, que va desfilar donant mostres de maduresa i de civisme, estava encapçalada per gairebé tots els parlamentaris elegits el 15 de juny. Entre ells hi havia el delegat a l'interior del president Tarradellas, Frederic Rahola. La majoria de partits extraparlamentaris s'hi van adherir i això mateix va fer un nombre incomputable d'associacions sindicals, cíviques, professionals i esportives. Efectivament, l'Onze de Setembre de 1977 es va convertir en una concentració unitària i massiva a favor de l'autonomia, amb una perspectiva immediata del restabliment de la Generalitat provisional.

LA SENYERA, PROTAGONISTA

Des de les cinc de la tarda fins poc abans de les deu del vespre centenars de milers de catalans van desfilar pel passeig de Gràcia i la ronda de Sant Pere fins a l'Arc de Triomf. Avançant en fileres de quaranta persones, un de cada quatre catalans va retre homenatge a Rafael Casanova en passar per davant del monument que l'il·lustre patriota té a la confluència del carrer d'Ali-Bei amb la ronda. Al cap de dos-cents seixanta-tres anys que el conseller en cap de la Generalitat fos ferit a causa del foc implacable de les tropes de Felip V Catalunya va demostrar que no ha pas perdut la memòria i

que vol recuperar les institucions històriques, inoperants durant tant de temps.

Si al milió dos-cents mil manifestants que van desfilar pel centre de Barcelona –segons xifres ofertes a les 19,30 hores per la Policia Municipal– hi sumem els milers i milers de persones que van celebrar la Diada a tot el Principat veurem que prop de dos milions de catalans, entre una població d'un total de sis milions, van sortir de casa per demanar pacíficament per carrers i places la ja clàssica trilogia de «Llibertat, Amnistia i Estatut d'Autonomia». Carrers i places de tot Catalunya estaven guarnits des de dissabte amb senyeres. La bandera amb les quatre barres va lluir tant al camp com a la ciutat; als barris residencials i a les zones perifèriques, en una demostració unànime que Catalunya ha recuperat la identitat.

A les cinc de la tarda la manifestació va començar a avançar, però abans, a través dels altaveus instal·lats per tot el recorregut, es va transmetre el missatge del president Tarradellas, que vam poder oferir als nostres lectors a l'edició de diumenge. El president, que d'aquí a pocs dies tornarà del seu llarg exili, va convocar un cop més tots els catalans a celebrar el proper restabliment de la Generalitat demanant una actitud responsable per tal de «construir un futur ple de llibertat per a Espanya». [...]

«La Vanguardia», 13-IX-1977.
(Text original escrit en castellà)

15. Estatut d'Autonomia de Catalunya

PREÀMBUL

En el procés de recuperació de les llibertats democràtiques, el poble de Catalunya recobra les seves institucions d'autogovern.

Catalunya, exercint el dret a l'autonomia que la Constitució reconeix i garanteix a les nacionalitats i regions que integren Espanya, manifesta la seva voluntat de constituir-se en Comunitat Autònoma.

En aquesta hora solemne en què Catalunya recupera la seva llibertat, cal retre homenatge a tots els homes i dones que han contribuït a fer-ho possible.

El present Estatut és l'expressió de la identitat col·lectiva de Catalunya i defineix les seves institucions i les seves relacions amb l'Estat en un marc de lliure solidaritat amb les altres nacionalitats i regions. Aquesta solidaritat és la garantia de l'autèntica unitat de tots els pobles d'Espanya. El poble català proclama com a

valors superiors de la seva vida col·lectiva la llibertat, la justícia i la igualtat, i manifesta la seva voluntat d'avançar per una via de progrés que assegurí una qualitat de vida digna per a tots els qui viuen, resideixen i treballen a Catalunya.

La llibertat col·lectiva de Catalunya troba en les institucions de la Generalitat el lligam amb una història d'afirmació i respecte dels drets fonamentals i de les llibertats públiques de la persona i dels pobles; història que els homes i dones de Catalunya volen prosseguir per tal de fer possible la construcció d'una societat democràtica avançada.

Per fidelitat a aquests principis i per fer realitat el dret inalienable de Catalunya a l'autogovern, els parlamentaris catalans proposen, la Comissió Constitucional del Congrés dels Diputats acorda, el poble català referma i les Corts Generals ratifiquen el present Estatut.

TÍTOL PRELIMINAR

Disposicions generals

Article 1

1. Catalunya, com a nacionalitat i per accedir al seu autogovern, es constitueix en Comunitat Autònoma d'acord amb la Constitució i amb el present Estatut, que és la seva norma institucional bàsica.
2. La Generalitat és la institució en què s'organitza políticament l'autogovern de Catalunya.
3. Els poders de la Generalitat emanen de la Constitució, del present Estatut i del poble.

Article 2

El territori de Catalunya com a Comunitat Autònoma és el de les comarques compreses en les províncies de Barcelona, Girona, Lleida i Tarragona, en el moment d'ésser promulgat el present Estatut.

Article 3

1. La llengua pròpia de Catalunya és el català.
2. L'idioma català és l'oficial de Catalunya, així com també ho és el castellà, oficial a tot l'Estat espanyol.
3. La Generalitat garantirà l'ús normal i oficial d'ambdós idiomes, prendrà les mesures necessàries per tal d'assegurar llur coneixement i crearà les condicions que permetin d'arribar a llur igualtat plena quant als drets i deures dels ciutadans de Catalunya.
4. La parla aranesa serà objecte d'ensenyament i d'especial respecte i protecció.

Article 4

La bandera de Catalunya és la tradicional de quatre barres vermelles en fons groc.

Article 5

1. La Generalitat de Catalunya estructurarà la seva organització territorial en municipis i comarques; també podrà crear demarcacions supracomarcales.
2. Així mateix podran ser creades agrupacions basades en fets urbanístics i metropolitans i altres de caràcter funcional i amb fins específics.
3. Una llei del Parlament regularà l'organització territorial de Catalunya d'acord amb el present Estatut, tot garantint l'autonomia de les diferents entitats territorials.
4. Allò que estableixen els apartats anteriors s'entendrà sense perjudici de l'organització de la província com a entitat local i com a divisió territorial per a l'acompliment de les activitats de l'Estat, de conformitat amb allò que preveuen els articles 137 i 141 de la Constitució.

Article 6

1. Als efectes del present Estatut, gaudeixen de la condició política de catalans els ciutadans espanyols que, d'acord amb les lleis generals de l'Estat, tinguin veïnatge administratiu a qualsevol dels municipis de Catalunya.
2. Gaudeixen, com a catalans, dels drets polítics definits en aquest Estatut els ciutadans espanyols residents a l'estranger que hagin tingut a Catalunya el darrer veïnatge administratiu, i que acreditin aquesta condició al corresponent Consolat d'Espanya. També gaudiran d'aquests drets llurs descendents inscrits com a espanyols, si ho sol·liciten així, en la forma que determini la llei de l'Estat.

Article 7

1. Les normes i disposicions de la Generalitat i el dret civil de Catalunya tindran eficàcia territorial, sens perjudici de les excepcions que puguin establir-se en cada matèria i de les situacions que s'hagin de regir per l'estatut personal o altres normes d'extraterritorialitat.
2. Els estrangers que adquiriran la nacionalitat espanyola quedaran sotmesos al dret civil català mentre mantinguin el veïnatge administratiu a Catalunya, salvant que manifestessin llur voluntat en contra.

Article 8

1. Els ciutadans de Catalunya són titulars dels drets i deures fonamentals establerts a la Constitució.
2. Correspon a la Generalitat, com a poder públic i en l'àmbit de la seva competència, promoure les condicions per tal que la llibertat i la igualtat de l'individu i dels grups en què aquest s'integra siguin reals i efectives, remoure els obstacles que impedeixin o dificultin llur plenitud i facilitar la participació de tots els ciutadans en la vida política, econòmica, cultural i social.